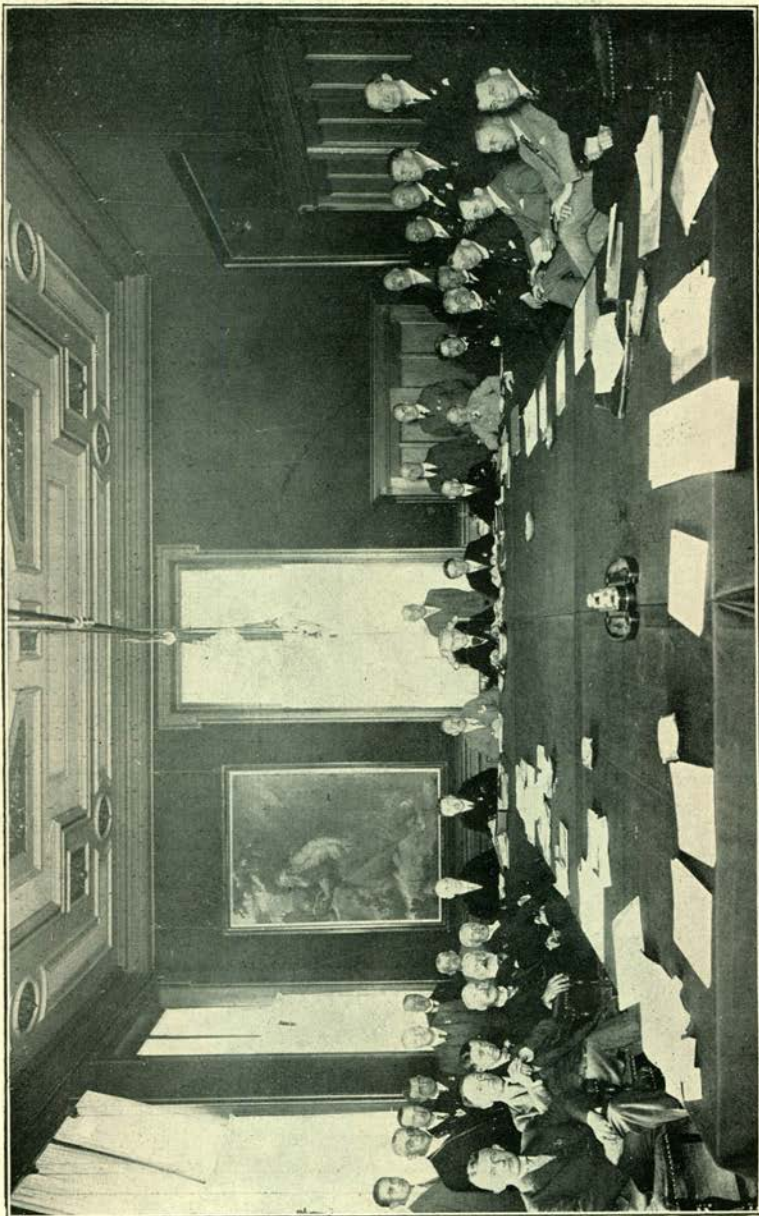

Bezoek van H.M. de Koningin-Moeder aan de Tentoonstelling.

Een vergadering der F. D. I.

REDACTIONEEL GEDEELTE

CONGRES-INDRUKKEN

Vacantie! Hoevelen van ons, die met meerder of minder inspanning hebben meegewerkt aan de voorbereiding, die een steentje hebben bijgedragen aan het welslagen van het congres hebben niet weken lang dit tooverwoord met streelenden klank uitgesproken. En nu deze heerlijkheid werkelijkheid is geworden, nu de stralende zon het tot een misdaad maakt binnen te blijven en het woelige zeewater lokt, zal de lezer beseffen, dat niet dit het meest geschikte oogenblik is om van ons een volledig overzicht te eischen van Congres en F. D. I.-vergadering, waarover trouwens het laatste woord nog wel niet is neergeschreven.

Zoodat wij ons tot het weergeven van persoonlijke indrukken zullen beperken.

Wij verklappen geen geheim, als wij vermelden, dat door meerderen de Congresweek niet zonder zorg werd tegemoet gezien. Of we niet te veel hooi op de vork namen, of de slechte huisvesting in Utrecht niet catastrophaal zou blijken, of er wel vreemdelingen zouden komen, of de pers wel voldoende belangstelling zou hebben... enz. enz.

Als tolk van deze twijfelmoedigen heeft de voorzitter der Maatschappij *Bakker*, in de sluitingszitting van het congres zijn ongelijk ruitelijk bekend. De hulde, die hij daarbij bracht aan het doorzicht en het doorzettingsvermogen van den geestelijken vader van het congres *Bruske*, was alleszins verdiend. Wij waren zoo gelukkig diens nimmer falend optimisme van nabij te kunnen meemaken en wij schromen niet het welslagen van het congres voor een niet gering deel

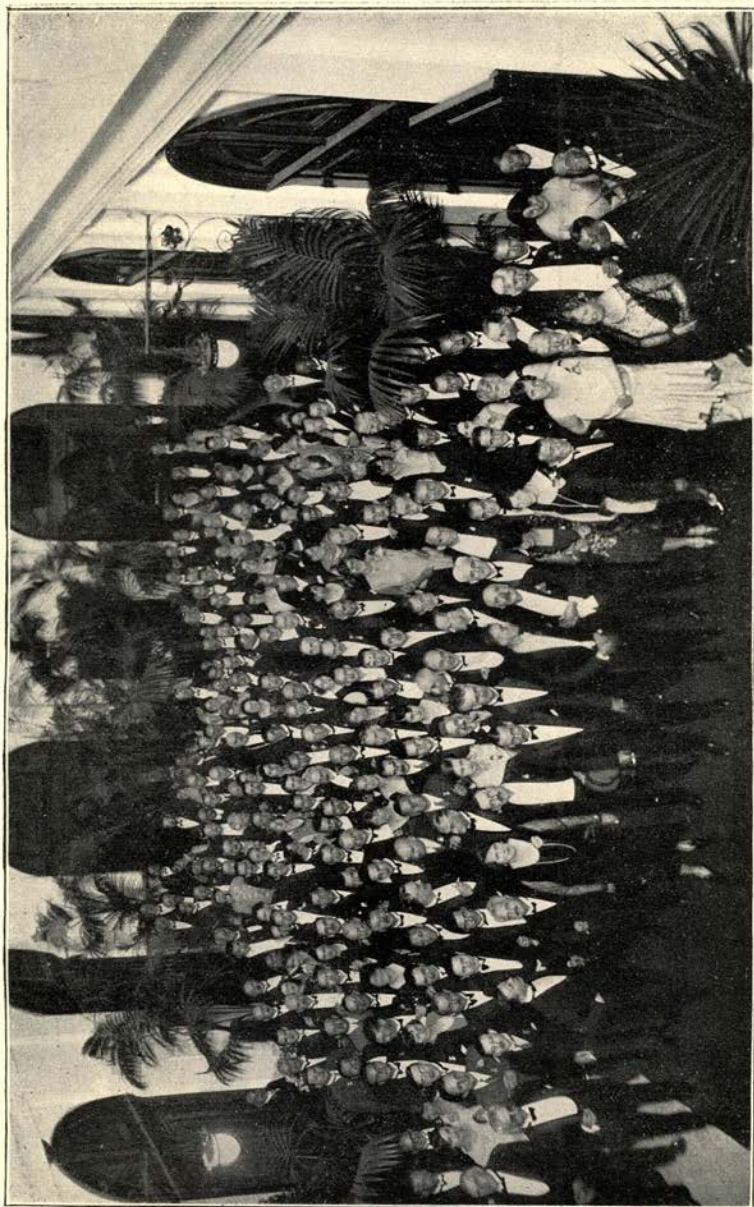
daaraan toe te schrijven. De groote en veelzijdige medewerking van bekende mannen op verschillende gebieden der mondhygiëne de groote aanbieding van buitenlandsch tentoonstellingsmateriaal danken wij grootendeels aan zijn enthousiasme en aan zijn vasthoudendheid. Wij brengen hem, ook van deze plaats daarvoor gaarne hulde en dank.

Het is ons ook van alle kanten meegeloopen. Ondanks de groote moeilijkheden die de huisvesting meebracht, moet achteraf de keuze van Utrecht, zoo vaak betreurd, naar onze overtuiging als een gelukkige worden aangemerkt. De oude Bisschopstad met zijn pittoresque omgeving in het centrum van ons, voor vreemdelingen blijkbaar aantrekkelijke landje, heeft zeker geen nadeeligen invloed gehad op het aantal der buitenlandsche gasten.

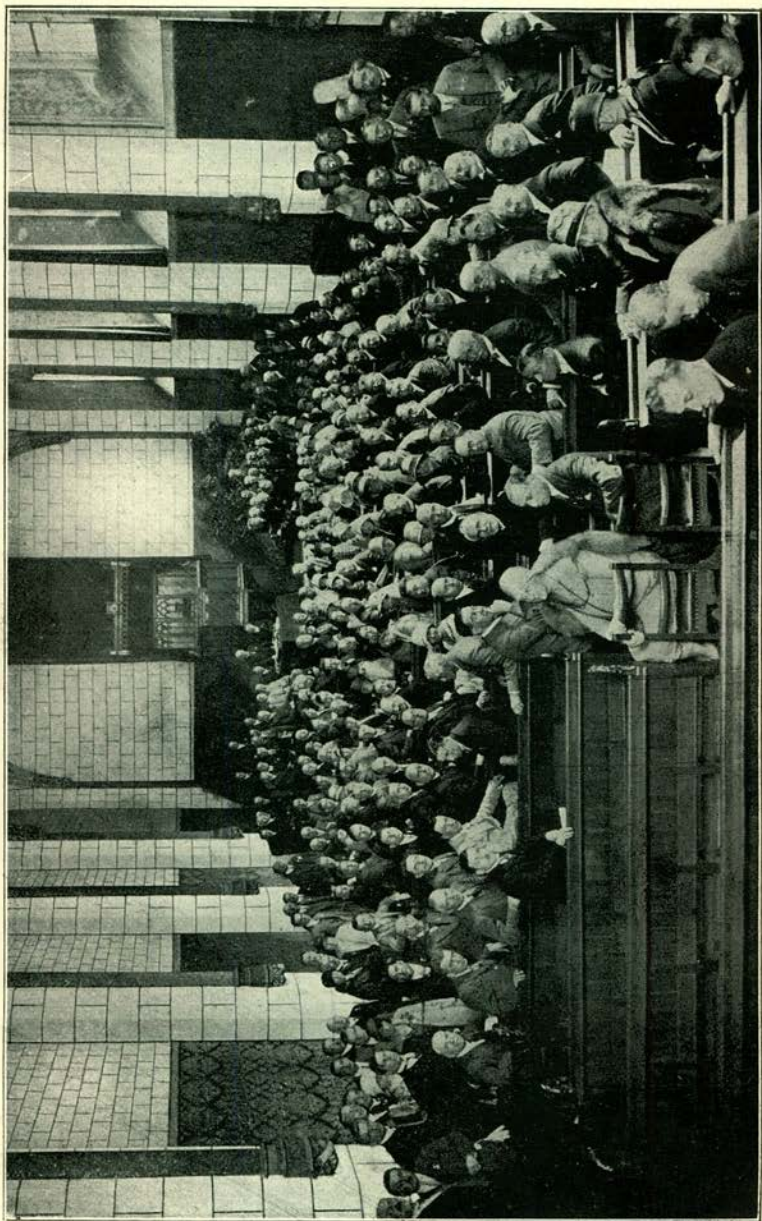
Een voordeel was ook, dat zoowel Congres, F. D. I. als tentoonstellingen konden worden ondergebracht in één gebouw, het patriarchale universiteitsgebouw, dat zich bijzonder voor het doel bleek te leenen en waar de historische deffigheid der vergaderzalen weldadig aandeed. Wanneer we dan nog wijzen op de welwillende medewerking van curatoren en gemeentebestuur met zijn charmanten burgemeester, terwijl men te de Bildt blijkbaar het weer op afdoende wijze had weten te regelen, dan zal men beseffen, dat het den ijverigen en bekwamen organisatoren ook wél voor den wind is gegaan.

Reeds den eersten Maandagavond bij de officieuse ontvangst in hotel Pays Bas bevond men zich al dadelijk in die eigenaardige internationale sfeer, die op een F. D. I.-vergadering haar typische stempel drukt. Voor den linguïstisch wat minder vaste een eenigszins prikkelende bezigheid de kennismaking te hernieuwen met een *Logan*, een *Gilmour* en tegelijkertijd naar de gezondheid te informeeren van een *Villain*, een *Huet*, „sie auch hier” tegen een *Cohn*, een *Dieck* en onderwijl te overleggen in welke taal men ook weer een *Aquilar*, een *Querini* naar de gezondheid kan informeeren. Het eind is, dat ge van Hasselt in 't Engelsch en Salomons

Op het Stadhuis.

Openingszitting der F.D.I. in de Aula.

in 't Duitsch te lijf gaat, maar dat valt alleen nog maar den eersten avond op.

De plechtige opening der F. D. I. -vergadering had Dinsdagmorgen met alle praal in de historische aula plaats. Op het podium troffen wij een uitgelezen gezelschap: o.a. den heer *Jhr. van Beeck Calcoen*, regeeringsvertegenwoordiger, den commissaris van Utrecht, den Heer 's *Jacob*, den voorzitter van den Gezondheidsraad den heer *Josephus Jitta*, den burgemeester van Utrecht den heer *Fockema Andreae*, den voorzitter van curatoren den heer *baron van Lynden* en den secretaris den heer *Lintelo Baron de Geer van Jutphaas*, den rector magnificus *Prof. Obbink*, enkele professoren en de vertegenwoordigers van niet minder dan achttien verschillende naties. In een rede, die men hierachter vindt opgenomen heette *van Hasselt*, voorzitter van het Nationaal Comité, de leden welkom, waarna de voorzitter der F. D. I. de openingsrede uitsprak. Spr. bracht dank voor de gastvrijheid aan Curatoren en Gemeentebestuur, herinnerde aan het herstel der F. D. I. na den oorlog in 1921 te 's-Gravenhage, gaf een uiteenzetting van de taak der F. D. I. en sprak zijn wenschen uit voor het welslagen der vergadering en van het Congres. Nadat *Mr. van Beeck Calcoen* namens de regeering had gesproken, traden één voor één de vertegenwoordigende naties naar voren om met een kort woord de vergadering toe te spreken. Als een verrassing volgde daarna de huldiging van prof. *Jessen* uit Bazel, voorzitter der Hygiënecommissie. Den pionier der schooltandverzorging werd ter gelegenheid van zijn zeventigsten verjaardag een som gelds aangeboden ter oprichting van een stichting ter bevordering der schooltandverzorging. Een fraai gecalligrafeerde oorkonde vermeldde dit feit.

Om ± twaalf uur had in de senaatskamer de opening der Tentoonstelling voor Mondhygiëne plaats, waarbij *Margadant*, als voorzitter der commissie, een kort overzicht gaf en dank uitsprak voor den bijstand van verschillende buitenlandse organisaties ondervonden.

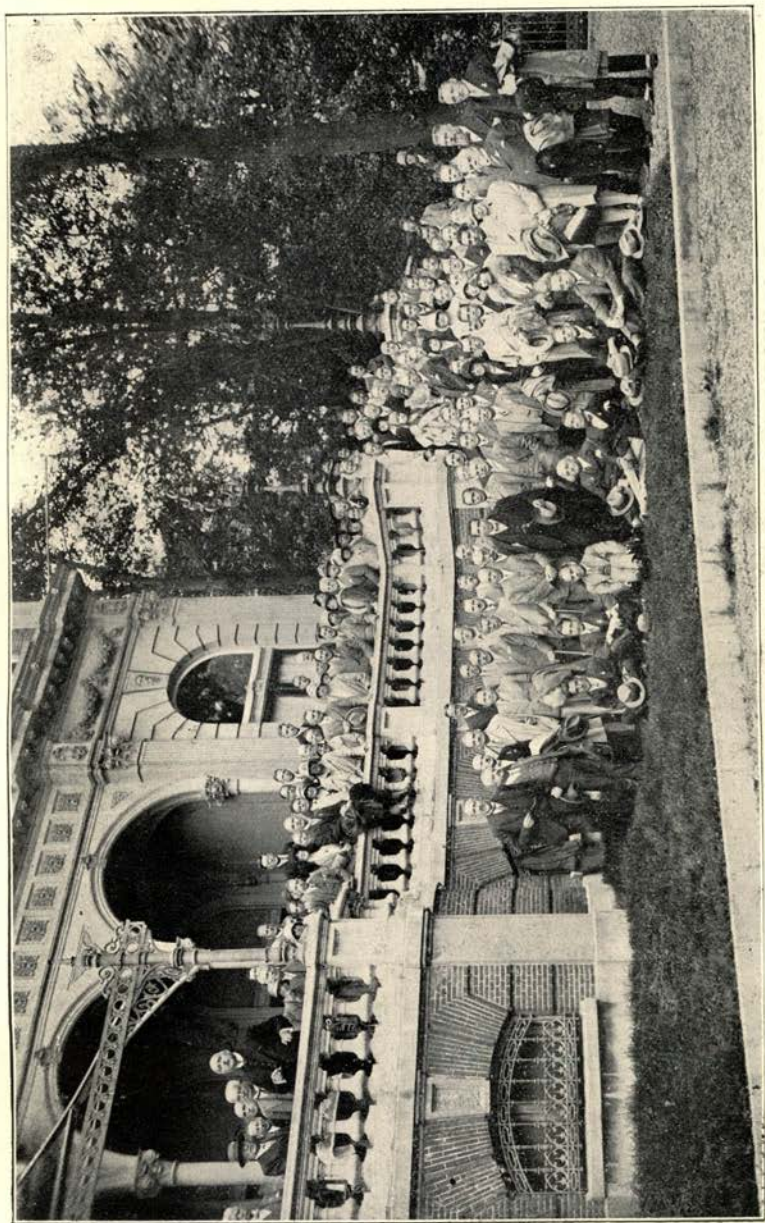
Wij hebben met genoegen en met groote waardeering geconstateerd op welk een royale en intensieve wijze de pers op een en ander heeft gereageerd. Het goede contact, ingeleid door de gemeenschappelijke lunch, die reeds 's Maandags plaats had, miste zijn uitwerking ditmaal niet en de voorlichting bleek thans behoorlijk verzorgd, zoodat de verslagen over 't algemeen zeer leesbaar en instructief waren. De goede propaganda, die hierdoor met name voor de Hygiënetentoonstelling werd gemaakt, kwam duidelijk in de steeds toenemende belangstelling tot uiting. Ook de Industriële tentoonstelling, waarvoor *Nord* zich bijzonder veel moeite had gegeven, bleek een succes te zijn, al was haar omvang uit den aard der zaak vrij beperkt. Een woord van lof aan de firma Tholen, die het technisch gedeelte verzorgde, is hier zeker op zijn plaats, waarbij wij in het bijzonder het lid der firma, den heer Staal, willen vermelden. De rustige en prettige samenwerking van exposeurs en tentoonstellingsleiding was voor een niet gering deel aan hem te danken.

Des namiddags had, wederom in de aula, de opening van het Congres plaats. De voorzitter van het Congres *van Hasselt*, die 's morgens in 't Engelsch had gesproken, hield nu, na een kort woord vooraf in drie talen, zijn openingsrede in 't Nederlandsch. Ook deze rede vindt men hierachter afgedrukt. Verder spraken *Dr. Josephus Jitta*, voorzitter van den Gezondheidsraad, en *Prof. Jessen*, voorzitter der Hygiëne-commissie.

De officieele ontvangst op het stadhuis had 's avonds plaats, waarbij de burgemeester, de Heer *Fockema Andreae*, een geestige rede hield, die door de beide voorzitters, *Vicomte de Casa Aquilar* en *van Hasselt*, werden beantwoord. Dat men na zulk een dag nog kans zag tot laat in den nacht met een dansje in 't Jaarbeursgebouw gezellig bijeen te blijven, moge een bewijs zijn van odontologische vitaliteit.

Wij hebben 's Woensdags het genoegen gesmaakt persoonlijk te ondervinden hoe onze geliefde Koningin-Moeder met

Voor het Paviljoen Vondelpark in Amsterdam.

In de college-zaal van het Nieuwe Instituut.

alle belangrijke gebeurlijkheden in den lande meeleeft. Wie H. M. met werkelijk ongekunstelde belangstelling de tentoonstelling voor mondhygiëne heeft zien bezoeken, heeft daarvan een duidelijk bewijs gekregen. Ook *Prof. Kantorowicz*, die het voorrecht had onze Beschermvrouwe den buiten opgestelden auto voor schooltandverzorging van de „Kreis Düren” te demonstreeren, ontkwam niet aan de bekoring die van onze grijze landsvrouwte uitging.

Spoedig daarna stonden de touring-cars klaar om het gezelschap naar Amsterdam te vervoeren, waar het Gemeentebestuur de attentie had ons door de verkeerspolitie te doen opwachten, zoodat de tien zware odontologisch bevrachte wagens in één file dwars door het drukke verkeer der binnenstad naar de de Ruyterkade werden gevoerd. Hier wachtte aan boord van de „Friesland” het Gemeentebestuur, vertegenwoordigd door den waarn. burgemeester, wethouder *ter Haar*, en de wethouders *Abrahams* en *Rutgers*. Na eenige begroetingswoorden werd een rondvaart door de havens gemaakt, die, begunstigd door fraai weer mitsgaders sherry en sandwiches, door de congressisten zeer op prijs werd gesteld.

Om half acht hadden de wagens ons alweer aan 't Paviljoen in 't Vondelpark afgeleverd waar de genoemde gemeentelijke autoriteiten aan den *feestdich* mee aanzaten. Onder de beproefde leiding van *Nord* als tafelpreeses kwamen de tongen los. *Wethouder ter Haar*, van *Hasselt*, *Aquilar*, *Logan*, *Euler*, *Villain*, *Guy*... we noemen maar enkele namen. We hebben zelden zulk een keur van redenaars tezamen gehoord en wij waren, eerlijk gezegd, wel een beetje gecoeffeerd met het feit, dat wij deze bijzondere collectie sprekers voor het forum van het Hoofdstedelijk Gemeentebestuur aan 't werk konden zetten. *George Vilain*, de F. D. I.-secretaris, trof ons misschien wel het meest. Door een vergelijking te trekken met de politieke conferentie in den Haag deed deze schitterende redenaar uitkomen hoe ook deze internationale verzameling, zij het op bescheiden schaal, haar aandeel had in de verbroedering der volkeren. En inderdaad, wij gelooven

eveneens, dat het persoonlijk contact van de vertegenwoordigers der achttien verschillende naties, vereenigd door den natuurlijken band der professie, van algemeen menschelijk nut is. Eerst laat voerden de auto-cars, wederom uitgeleid door de waakzame politie, haar slaperige, maar blijkbaar zeer voldane last weer naar de Bisschopstad terug.

Wij hadden nauwelijks de oogen uitgewreven of den volgenden morgen stond de trein alweer gereed om ons naar Eindhoven te brengen op uitnoodiging van de Philips-fabrieken. Als *Salomons*, de secretaris bij Appolonia's genade met onverholten voldoening op 't gelaat over het perron stapte om zijn schaapjes in de zes fraaie dining-cars te laden, konden wij met hem meevoelen. Ook dit deel der organisatie was weer perfect in orde en werkte ieders bewondering.

En wat zullen wij u nu nog over Eindhoven vertellen. Wij betwijfelen of zelfs bij overvloed van tijd en ruimte onze pen zou vermogen u een juist beeld te geven van de wijze waarop Eindhoven odontologisch werd veroverd. De grootste en meest levenskrachtige van onze nationale industrieën heeft ons niet alleen ingewijd in de geheimen van het glasblazen, van de vervaardiging van luidsprekers en andere radio-apparaten, van röntgen-toestellen, enz. enz., zij heeft ook getoond meer dan driehonderd odontologen culinair uitstekend te kunnen bezighouden. De vulling van het champagneglas was al even perfect als van het lampegas en toen na afloop van het monster-diner het enthousiaste fanfare-corps mitsgaders half Eindhoven ons uitgeleide deed, was de vreugde tot in hoogste F. D. I.-kringen ten top gestegen. Philips had ook onze golf lengte op de juiste wijze getroffen...

's Vrijdagmorgens heeft *van Hasselt* het Congres gesloten. De resoluties werden ongewijzigd aangenomen. Wij komen daarop in het volgend nummer terug. Spr. kon nauwelijks woorden van dank vinden voor allen, die zich zoo geheel aan hun taak hadden gegeven. Toen de algemeene secretaris aan de beurt was, nam het applaus haast geen einde. Ook onzerzijds brengen wij gaarne hulde aan dezen knappen organi-

Dr. v. Loon's inzending op de Tentoonstelling voor Mond-Hygiëne.

Kijkje op de Tentoonstelling.

sator. *Salomons* kan met voldoening op zijn werk terug zien.

In het verdere verloop van zijn sluitingsrede bracht de voorzitter dank aan Z. K. H. den Prins voor zijn eere-voorzitterschap, aan H. M. de Koningin-Moeder voor de wijze, waarop zij het Beschermvrouweschap had aanvaard, aan curatoren, aan Gemeentebestuur, aan de verschillende commissies, aan dames-comité, aan sectie-voorzitters en secretarissen, aan Philips, aan Pers, aan de Redactie van het T. v. T. voor haar prettige samenwerking, enz. en als laatste spreker richtte *Bakker* zich tot den voorzitter, dien hij in treffende bewoordingen hulde bracht voor zijn onovertreffbare leiding. „Van den voorzitter”, aldus spr., moet meer worden geëischt dan vlot spreken in diverse talen. Men moet van hem houden. We hebben u reeds alles gezegd bij uw zilveren jubileum, wij kunnen u helaas geen tweede maal het eere-lidmaatschap der Maatschappij aanbieden.” Wij behoeven aan deze huldiging van den jovialen congres-voorzitter niet veel toe te voegen. Landgenoot en vreemdeling hebben hem als om strijd hun sympathie getoond.

In den namiddag van dien Vrijdag verwelkomde *Coebergh*, als directeur, de gasten in het nieuwe Tandheelkundig Instituut met een rede, waarin hij een historisch overzicht gaf van het tandheelkundig onderwijs hier te lande. Men vond hierbij gelegenheid onzen nestor Dr. *Döntz*, die ook nu niet ontbrak, op sympathieke wijze te huldigen.

Na alles wat wij ervan vernamen en na den minder prettigen indruk die de buitenkant ons gaf, waren wij bij nauwkeurige bezichtiging van het innerlijke heel spoedig voor dit uiterst praktisch ingedeelde instituut gewonnen. Wij hopen spoedig gelegenheid te hebben nader op deze nieuwe aanwinst voor het onderwijs terug te komen. Moge het ons dan gegeven zijn naast de indeeling ook de inrichting te loven.

Zaterdag hebben wij gezwommen of gezeild. Anderen hebben de Loosdrechtsche plassen alleen maar vanaf de oevers bekeken. En 's avonds kwam het slotaccord: het sluitingsbanket der F. D. I. De groote dinerzaal van het Jaarbeurs-

Restaurant zag er fleurig uit. Een keur van toiletten streelde het oog. En voor het oor was er natuurlijk weer genoeg te luisteren: de luidsprekers van Philips waren blijkbaar ook op hardhoorendheid berekend. Nadat *Aquilar* een dronk op H.M. de Koningin had uitgebracht, sprak de *Burgemeester*, gevolgd door *Dr. Josephus Jitta*, die op vermakelijke wijze drie talen door elkaar sprak en *van Hasselt*, die onder luid applaus aan *Salomons* een gouden aansteker overhandigde. *Prof. Boeken* waarn. rector sprak namens de Universiteit *Logan en Kirk*, voor Amerika. *Joachim* voor België, *Malcon Knott* voor Engeland, *Linnert* voor Duitschland, *Mevr. Nord* namens het damescomité. Ten slotte heeft *George Villain* in een vurige rede de groote verdiensten van den F. D. I. voorzitter *Aquilar* gememoreerd en hem met name hulde gebracht voor zijn humane arbeid in Rusland.

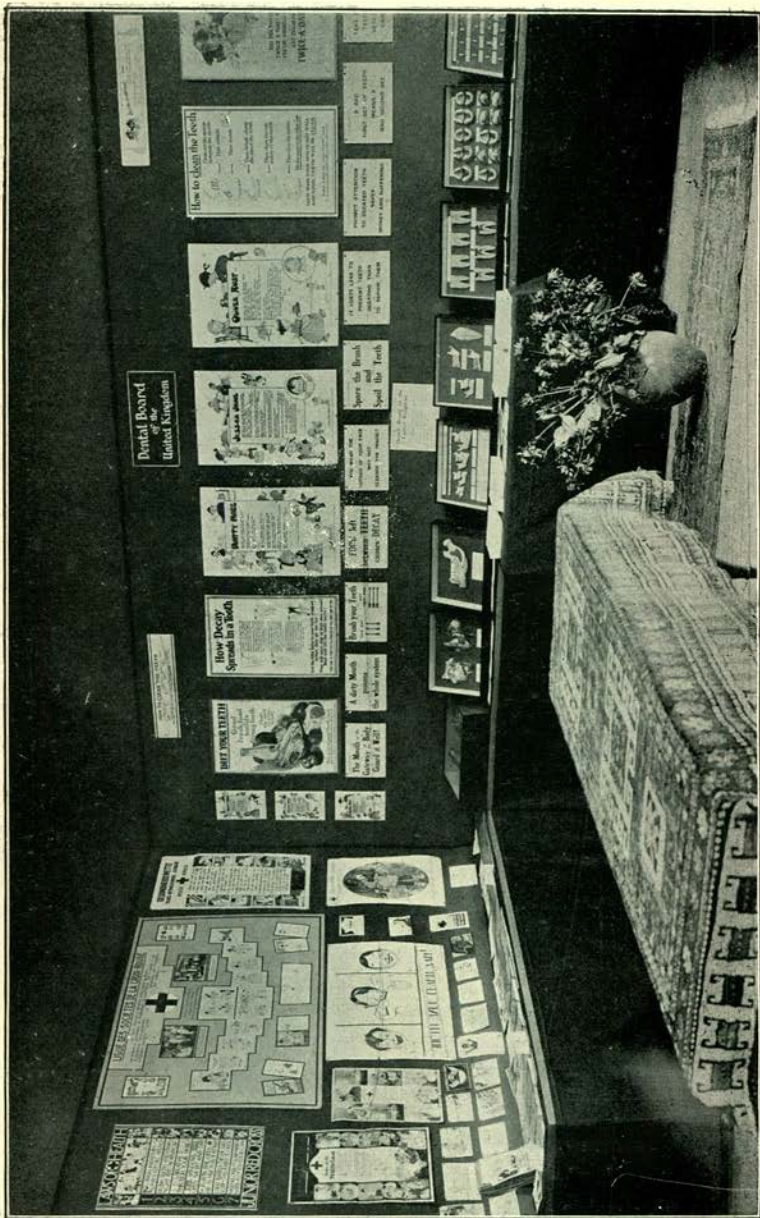
Na tafel hield de nationale film van Mullens het gezelschap tijdens het opruimen der dinerzaal bezig, waarna een geanimeerd bal een waardig slot vormde.

De voor zijn wetenschap bezorgde lezer, zal zich, na het bovenstaande wellicht afvragen of er bij deze feestviering voldoende tijd is gebleven voor ernstig werk. Zooals wij reeds in den aanvang opmerkten hebben wij ons niet tot taak gesteld U daarvan ditmaal verslag te doen. Maar men zij gerust. Er is gewerkt en goed gewerkt. Natuurlijk zijn er aanmerkingen. Zoo kon men zich afvragen of de verdeeling in secties van het congres juist was gezien, of het niet de belangstelling te veel heeft verbrokkeld, wat weer de discussies heeft benadeeld. Ook zou de tijd voor de werkzaamheden der F.D.I. gelaten wat te zeer zijn besnoeid. Wij voor ons gelooven, dat men de limiet daarvoor niet te ruim moet laten, geeft men de heeren de dubbele tijd dan wordt ook die volgesproken en zal het resultaat daaraan evenredig zijn? Laat men F. D. I. vergadering en Congres en Tentoonstelling in hun geheel nemen met alles „was dran und drumhängt” en dan met ons gelooven dat dit geheel als een prachtig geslaagde tandheelkundige demonstratie kan worden beschouwd. Iets waaraan

Een ander hoekje der Tentoonstelling.

In de „Buitenlandsche Afdeling”.

wij hier, na de droeve jaren, die achter ons liggen grootelijks behoefte hadden.

Wij hebben reeds enkelen der organisatoren, aan wien wij het slagen van het congres danken hierboven onze hulde gebracht. Wij willen deze regelen niet besluiten zonder nog twee secretarissen te noemen die een belangrijk deel der voorbereidende werkzaamheden voor hun rekening namen: *Becker*, secretaris van het plaatselijk comité, die o.a. zoodanig wist te goochelen, dat allen onderdak kwamen en *de Beer*, secretaris en van de voordrachten- en van de tentoonstellingscommissie, die een stuk werk heeft gepresteerd, waarvoor wij allen eerbied hebben. Mt.

NAWOORD.

Zoojuist thuis gekomen uit Utrecht is het mij een behoefte eenige woorden te richten tot alle collega's, leden onzer Maatschappij en meer in 't bijzonder tot hen die, 't zij door hun daadwerkelijke medewerking, 't zij door hunne aanwezigheid ertoe hebben bijgedragen de week van 5 tot 10 Augustus te maken tot een periode waarover nog lang, niet alleen in ons land, doch ook in de vele landen die in Utrecht vertegenwoordigd waren, met groote voldoening en erkentelijkheid zal worden gesproken.

Welke de invloed zal zijn van ons Congres en van de aanwezigheid van zoovele vooraanstaande collega's uit alle deelen der wereld, op autoriteiten en op het groote publiek, zal eerst langzamerhand blijken, doch ik ben overtuigd, dat ze grooter en verstrekkender zal zijn dan wij op 't oogenblik kunnen bevroeden.

Voor 't oogenblik kunnen wij zeker wel zeggen dat het doel hetwelk wij voor oogen hadden toen wij tot het houden van een Congres besloten, volkomen is bereikt. De medewerking van autoriteiten van stad en land, die van de Curatoren en andere hoogwaardigheidsbekleeders der Universiteit, hunne uitspraken in redevoeringen en tafelspeeches, doch ook in particuliere gesprekken, zijn daarvan een onmiskenbaar bewijs. Ook de wijze waarop de pers de bijeenkomsten in hare kolommen heeft besproken, verdient ons aller lof en hulde en zal zeker van grooten invloed ten goede zijn op het groote publiek in ons geheele land.

Het zijn voor velen onzer uiterst vermoeiende dagen geweest; er is hard gewerkt niet alleen tijdens het Congres maar ook

lang van te voren, doch de belooning die ligt in het gevoel van voldoening over goed geslaagden arbeid hebben zij dan ook in ruime mate ontvangen.

Laat mij hier nog eens herhalen wat ik in de sluitingszitting ongeveer zei: Ieder, die ook maar iets met het Congres te maken had, heeft zijn plicht gedaan en velen meer dan dat. Ieder heeft gevoeld en begrepen dat het welslagen van deze demonstratie van tandheelkundig Nederland iets was wat ons allen aanging en waarvoor we allen in zekeren zin de verantwoordelijkheid hadden te dragen.

Zóó, en zoo alleen, is het mogelijk geworden dat de dagen die achter ons liggen van het eerste oogenblik af totdat we Zaterdagnacht doodmoe, maar in-gelukkig, onze legersteden opzochten, zijn geworden tot eene aaneenschakeling van momenten die onuitwischbaar in onze herinnering zullen blijven gegrift.

Het kost mij moeite hier niet de namen neer te schrijven van hen die zich bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt; in het verslag, dat in dit nummer van ons Tijdschrift verschijnt komen ze vanzelf naar voren.

Liever wil ik volstaan met ieder die, in welke functie ook, meegeholpen heeft ons Congres en de vergaderingen der F. D. I. zoo uitstekend te doen slagen nogmaals mijn hartgrondigen dank te betuigen.

Van onze buitenlandsche gasten mocht ik in alle talen en op de meest treffende wijze de betuigingen in ontvangst nemen van hunne bewondering voor onze organisatie en van dank voor 't geen Holland hen had gegeven.

Het zij mij vergund, hier een tweetal uitingen, die ik zoojuist ontving, te doen volgen.

De eerste is een telegram van de Zwitsersche delegatie.

„Avant de quitter votre beau pays, la délégation Suisse:
„Jaccard, Schindler, Piquet, tient à vous remercier pour votre
„accueil si chaleureux et vous envoie ainsi qu' à tous les colle-
„gues Hollandais son salut cordialement confraternel.

„Pour la délégation — Piquet.

Dan van Dr. Rowlett het volgende:

August 16th '29.

J. H. Salomons Esq.,
Willemsparkweg 40, Amsterdam Z.

Dear Sir,

On behalf of the British delegates and all British ladies and gentlemen attending the Mouthhygiene Congress in Utrecht I wish to thank you and all your colleagues for your kindly acception your generous hospitality and your friendly greeting.

The perfection of your organisation filled us all with admiration and we have returned to our homes with undying memories of an interesting and delightful week.

We trust that we may erelong have the pleasure of entertaining you in Great Britain and of showing in some measure our appreciation of all the kindness we received in Holland.

Believe me,

Yours sincerely,

A. E. ROWLETT,

Acting Secretary for the British
National Committee.

en van Geo Villain, secretaris der F. D. I. het volgende schrijven:

Utrecht, 11 Août 1929.

Mon Cher Ami.

Je ne veux pas quitter le sol de votre cher Pays qui ajoute à son charme si pittoresque l'hospitalité la plus cordiale et la plus généreuse sans vous dire une fois encore combien nous avons été touchés par toutes les marques de sympathie et d'amitié dont nous avons été l'objet.

Merci, merci du fond du coeur pour tous les membres de la Fédération Dentaire Internationale, pour les délégués français en particulier et pour moi personnellement.

Dites à tous vos confrères combien nous avons été sensibles à toutes leur délicates attentions. Je voudrais pouvoir l'exprimer à chacun mais ne le pouvant, ayez encore l'amabilité d'être mon interprète, auprès

d'eux. Tout spécialement auprès de Madame Van Hasselt, de Madame Nord et de mon bon ami Nørd soyez je vous prie l'interprète de mes sentiments de gratitude les plus affectueux. Je garderai de mon séjour ici un impérissable et très émouvant souvenir.

Merci mon cher ami, je regrette que les mots ne puissent mieux exprimer ce que je ressens mais soyez convaincus de leur sincérité.

Bien fraternellement

GEO VILLAIN.

Rest mij nog te vermelden, dat door dr. Cohn, namens de Deutsche Zentral Verein für Schulzahnpflege aan het congresbestuur de groote kostbare film (tijdens de tentoonstelling ver-
toond) werd aangeboden, als tastbaar blijk van erkentelijkheid.

Mij dunkt, collega's, wij kunnen tevreden zijn.

A. L. J. C. VAN HASSELT.

Wassenaar, 11 Aug. 1929.

REDE VAN DEN HEER A. L. J. C. VAN HASSELT, TER
OPENINGSZITTING FEDERATION DENTAIRE
INTERNATIONALE.

Hooggeachte Vergadering.

Als voorzitter van het Hollandsche Nationaal Comité der „Fédération Dentaire Internationale” rust op mij de taak een woord van welkom te spreken. Waar ik natuurlijk gaarne verstaan en begrepen wil worden door een zoo groot mogelijk aantal der aanwezigen en wij het voorrecht hebben zooveel buitenlandsche gasten in ons midden te zien, zult U mij wel willen toestaan mij te bedienen van de taal, die ook in de vergaderingen der F. D. I. de meest gebruikte is: het Engelsch.

In de eerste plaats is het mijn plicht U mede te deelen dat ik een brief mocht ontvangen namens onzen Eere-Voorzitter Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden, waarin Z. K. H. liet weten dat hij deze week nog in het buitenland vertoeft en diens-tengevolge, tot zijn leedwezen, de bijeenkomst niet in persoon kan bijwonen, doch dat Z. K. H. de beste wenschen vormt voor het welslagen van onze vergaderingen.

Ik behoef U niet te zeggen dat, hoezeer wij betreuren dat Z. K. H. niet aanwezig kan zijn, wij zijne bereidwilligheid om het Eere-voorzitterschap op zich te nemen en zooveel belangstelling te toonen voor onze werkzaamheden, op hoogen prijs hebben gesteld.

Dat het ook H. H. de Koningin-Moeder heeft behaagd als Beschermvrouwe te willen optreden heeft ons met groote dankbaarheid vervuld.

En ook tot U, Heeren leden van het Eere-comité een woord van diepgevoelden dank voor Uwe bereidwilligheid zitting te nemen in dit comité en voor het feit dat gij deze bijeenkomst met Uwe tegenwoordigheid hebt willen vereeren.

Gij allen toont daarmee te gevoelen dat wij hier niet bijeen zijn uitsluitend, ja zelfs niet in hoofdzaak, met het doel de we-

tenschappelijke en praktische belangen van ons vak te behartigen, doch dat èn het streven der F. D. I. waarvan een geschriftje hetwelk ik U allen mocht toezenden U op de hoogte heeft gebracht, èn de waarde van een Congres voor Mondhygiëne van veel diepere en wijdere beteekenis is, dat zij toch beide beoogen in laatste instantie verhooging van het welzijn en de gezondheid van het gansche volk, de gansche gemeenschap.

Een bijzonder woord van dank tot U, Heeren Curatoren der Rijks Universiteit dat gij dit schoone academiegebouw gedurende deze dagen wel tot onze beschikking hebt willen stellen. Waarlijk geen beter en waardiger omgeving ware te vinden geweest voor den arbeid die ons deze week wacht.

Ook een enkel woord tot U, Hooggeachte Heer Burgemeester van Utrecht. Ik hoop dat ik nog op een andere plaats en tijd in de gelegenheid gesteld zal worden jegens U onzen dank uit te spreken, doch hier wil ik gaarne met enkele woorden memoreeren hoe het voornamelijk een gevolg van Uw ingrijpen is geweest, dat wij heden hier ter stede tezamen zijn.

De leden van de F. D. I. weten dat op de laatste bijeenkomst te Keulen besloten was de vergadering dit jaar te houden in Amsterdam en de eerste stappen voor de regeling van een en ander waren dan ook reeds in voorbereiding toen ons, langs officieusen weg, het bericht bereikte dat de gemeente Utrecht het zeer op prijs zou stellen indien wij van hare gastvrijheid gebruik zouden willen maken. En toen in de voorbereidingscommissie dit ter sprake werd gebracht bleek al spoedig dat de argumenten welke pleitten voor deze verandering van stad zóó sterk waren dat het Hollandsch Nationaal Comité besloot het Dagelijksch Bestuur der F. D. I. voor te stellen de officieele uitnoodiging welke de Gemeente Utrecht aan den Voorzitter, Graaf de Casa Aguilar inmiddels had doen toekomen, aan te nemen.

Inderdaad die argumenten waren sterk. Immers reeds twee malen had de F. D. I. in ons land vergaderd. De eerste maal in 1907 in Amsterdam, de hoofdstad van ons land, de tweede in 1913 in Den Haag, onze residentiestad. Zou het niet voor de buitenlandsche leden eene aantrekkelijkheid te meer zijn wanneer zij nu eens kennis mochten maken met weer een andere stad, die, in het centrum van ons vaderland gelegen op zooveel bijzonders kan bogen van oudheid, van schilderachtigheid, van kunst en architectuur en van schoone omstreken.

Maar het voornaamste argument was toch wel dat Utrecht op alles wat samenhangt met de tandheelkunde rechten heeft

welke geen andere stad in ons land kan doen gelden.

Hebben wij hier niet verleden jaar op feestelijke wijze het feit herdacht dat het toen een halve eeuw was geleden dat de tandheelkunde werd opgenomen in het hooger onderwijs en als onderdeel der medische faculteit hier de haar toekomstige plaats kreeg in de universitaire studie.

En hoe deze stad op de meest reëele wijze de ontwikkeling van ons vak en onze wetenschap heeft mogen aanschouwen door het telkens zien verrijzen van steeds grootere en modernere gebouwen om gelijken tred te houden met het steeds groeiende aantal studenten en de zich steeds meer uitbreidende eischen welke een goede tandheelkundige opleiding met zich brengen.

Van het kleine, bescheiden kliniekje met slechts enkele studenten in 1878 is daar, telkens weer overgeplaatst naar andere, ruimere behuizingen, thans eene inrichting verzezen die plaats zal bieden aan niet minder dan 400 studenten en die, al is zij op 't oogenblik nog niet in gebruik genomen, toch, wanneer gij, Dames en Heeren, ze een dezer dagen zult bezoeken, U de overtuiging zal schenken dat het tandheelkundig onderwijs in zijn stoffelijke omgeving de toets van vergelijking met andere landen wel kan doorstaan.

De ruime en prettige medewerking die wij verder in elk opzicht hebben mogen ondervinden bij het organiseren van de komende dagen, zoowel van het Utrechtsche Gemeentebestuur als van het College van Curatoren zijn ons een groote steun geweest die ons doen vertrouwen dat de verandering van plaats onzer vergaderingen van Amsterdam naar Utrecht niemand Uwer zal spijten.

Dames en Heeren, leden van de F. D. I.

Tenslotte nog een hartelijk woord van welkom tot U uit naam van Uwe Hollandsche collega's.

Velen Uwer kennen ons land, want, zooals ik zoostraks zeide, tweemaal heeft de F. D. I. reeds officieel hier hare bijeenkomst gehad. En éénmaal een *inofficieele* vergadering en wel op 23 en 24 September 1921 in den Haag.

En het is vooral aan deze laatste vergadering dat ik niet zonder een gevoel van groote blijdschap kan terugdenken.

Immers wij weten het allen hoe ruw en meedoogenloos de banden welke de vakgenooten over de gansche wereld verbonden, in 1914 werden verscheurd en hoe schier onoverkomelijk de moeilijkheden schenen om deze weer samen te hechten.

Toch is het toen in 1921 gelukt, dank zij in de eerste plaats de zoo krachtige steun van Dr. Eduard C. Kirk uit Philadelphia,

die toen toevallig in ons land vertoefde en die ik thans tot mijn vreugde ook nu weer in ons midden zie.

Dank zij ook de loyale medewerking van onzen toenmaligen voorzitter Dr. Truman Brophy van Chicago, van onzen huidige voorzitter, toen nog secretaris der F. D. I. Dr. Aguilar van Madrid en vooral niet te vergeten van dien onvergetelijken idealist, dien nobelen mensch Prof. Charles Godon van Parijs, die eens in 1900 het initiatief nam tot de oprichting onzer F. D. I. en die toen weer in 1921 zijn rijke gaven van hart en hoofd benutte om de herleving van zijn geesteskind te doen slagen.

Ik kan niet nalaten dit hier nog even in de herinnering terug te roepen met groote dankbaarheid, ja, laat mij het bekennen ook met een gevoel van trots dat het ons kleine Holland is geweest binnen welks grenzen zich deze gebeurtenis heeft afgespeeld.

En hiermede, Hooggeachte vergadering, ben ik aan het eind gekomen van mijn welkomstrede. De komende dagen zullen gewijd zijn aan ernstigen arbeid zoowel op sociaal als op wetenschappelijk tandheekkundig gebied, terwijl wij ons best hebben gedaan daarnaast ook een passende plaats in te ruimen aan ontspanning en verpoozing. Moogt gij dan na afloop terugkeeren naar Uwe haardsteden met voldoening en tevredenheid in Uw hart voor 't geen gij hier hebt mogen meemaken en met een versterkt gevoel van solidariteit en saamhoorigheid met Uwe vakkbroeders van over de gansche wereld.

REDE VAN DEN HEER A. L. J. C. VAN HASSELT BIJ DE OPENING VAN HET CONGRES VOOR MONDHYGIENE.

Waarde collega's uit andere landen.

Namens de Hollandsche tandartsen roep ik U een hartelijk welkom toe in ons midden. Ik weet wel dat het doel van Uwe komst in de eerste plaats betref de vergadering der F. D. I., doch dat gij hier ook thans aanwezig zijt bij de opening van het congres voor Mondhygiëne en nog wel zoovelen Uwer vergezeld door Uwe dames is ons een groote eer en een bijzondere vreugde. Trouwens van Uwe belangstelling voor 't geen op ons Congres behandeld en besproken zou worden zijn wij volkomen overtuigd, meerderen Uwer hebben zich zelfs bereid verklaard een voordracht te houden waarvoor wij U hoogst erkentelijk zijn.

De moeilijkheid dat de onbekendheid met onze Hollandsche taal voor U een beletsel zou zijn alles te volgen, hebben wij zooveel mogelijk trachten te ondervangen door het overgrootste deel der voordrachten, ook die, welke in het Hollandsch zullen worden uitgesproken, in het Fransch, Duitsch of Engelsch vóóraf te publiceeren en U ter hand te stellen. Wij hopen dat de stukken betreffende onderwerpen waarin gij bijzonder belang stelt door U gelezen zullen worden en gij er aanleiding in zult vinden, voorzoover de werkzaamheden der F. D. I. U dít toestaan, ook de Congresbijeenkomsten bij te wonen en een aandeel te nemen in de discussies.

Van des te meer waarde zullen de resultaten van onze arbeid zijn.

Dat de openingsrede, die ik zoo dadelijk zal houden in het Hollandsch wordt uitgesproken, is omdat het practisch te bezwaarlijk zou zijn dit achtereenvolgens in de drie talen te doen (meer ken ik er helaas niet) en ik niet gaarne door één ervan te kiezen, den schijn op mij zou willen laden alsof wij, Hol-

landers een bepaalde voorkeur voor diè landaard hadden. Dat is niet zoo, D. en H. wij minnen U allen precies gelijk.

Ik vraag U dus Uwe toegevendheid en geduld, ik zal niet te lang van stof zijn en gij kunt U intusschen amuseeren met te trachten iets van de welluidende klanken van mijn geliefde moedertaal U eigen te maken.

Nogmaals, gij zijt hier hartelijk welkom.

Hooggeachte Vergadering.

Mochten wij heden morgen in deze zelfde zaal het voorrecht hebben de eerste zitting bij te wonen van de vergadering der Fédération Dentaire Internationale, de F. D. I. thans zijn wij hier wederom vereenigd ter opening van het Congres voor Mondhygiëne dat door de Nederl. Maatschappij ter bevordering der Tandheelkunde is georganiseerd.

Het samenvallen van deze twee gebeurtenissen, het Congres en de vergadering der F. D. I. is waarlijk niet iets toevalligs. Integendeel.

Wij wisten toch dat op de bijeenkomsten der F. D. I. zooals zij jaarlijks gehouden worden de meest vooraanstaande en meest bekende tandartsen uit alle landen der wereld samenkomen om te beraadslagen over gewichtige aangelegenheden welke betrekking hebben op de tandheelkunde en op zaken van algemeen belang waarbij de tandheelkunde een rol speelt.

En wij konden met groote waarschijnlijkheid verwachten dat velen van hen gevolg zouden willen geven aan eene uitnoodiging hunne denkbeelden over brandende vraagstukken op het gebied der mondhygiëne hier uiteen te zetten.

Deze vraagstukken zijn vele en velerlei en hebben overal de volle aandacht zoowel van de wetenschappelijke onderzoekers als van hen wier sociaal geweten hen dwingt pogingen te doen de resultaten dier onderzoekingen aan de praktijk dienstbaar te maken door het beramen en propageeren van maatregelen van allerlei aard welke de lijdende menschheid moeten ten goede komen.

Dat onder die problemen een groot aantal zijn die ten nauwste samenhangen met soortgelijke op gebieden die vallen buiten de directie aandachtssfeer van den tandarts, spreekt vanzelf en alleen door kennis te nemen van 't geen de onderzoekers en sociale werkers daar verrichten en door met hen samen te arbeiden, kan de beste oplossing worden verkregen.

Met vreugde hebben wij dan ook gezien dat op de lijst van sprekers meerdere namen prijken van niet-tandartsen die, autoriteiten op hùn gebied, ons willen bevoordeelen met hunne

inzichten en voorlichting en de waarde en beteekenis van ons Congres en de te verwachten resultaten in hooge mate zullen vergrooten.

Voor hunne bereidwilligheid ons iets van de vruchten hunner studie af te staan zij hen hier onzen oprechten dank gebracht.

Het is een feit waar reeds meer op is gewezen dat de groote internationale congressen, ja zelfs de algemeene wetenschappelijke vergaderingen in de groote landen als Amerika, Engeland, Duitschland en Frankrijk, langzamerhand zóó omvangrijk worden dat het voor den enkeling welhaast onmogelijk is alles wat daar wordt behandeld en besproken te volgen en te omvatten.

De tandheekunde, zoowel wetenschappelijk als technisch, als sociaal, heeft zich in de laatste kwart-eeuw dermate ontwikkeld dat de beoefenaren zich genoodzaakt zien, zonder natuurlijk het groote algemeene verband uit het oog te verliezen, zich in hunne bijeenkomsten te beperken tot een kleiner, wel omschreven terrein van het zoo uitgebreide arbeidsveld.

Zoo is ook het zich als specialiteit vestigen in onderdeelen van ons vak dat, zij het in ons land nog sporadisch, in het buitenland, en vooral in Amerika, meer en meer doordringt, een symptoom dat in dezelfde richting wijst.

Zoo lag het ook voor de hand dat, toen eenige jaren geleden in onze kringen ter sprake kwam of het niet tijd werd na het laatste nationaal tandheekundig congres dat wij in 1916 in Groningen hebben gehouden, weer iets dergelijks te organiseren, men algemeen van opinie was dat wij ons dan in elk geval zouden dienen te bepalen tot een onderdeel.

Na het uitspreken van die meening was de keuze van het onderdeel „mondhygiëne” haast iets vanzelfsprekends.

Moge dit voor ons leden der Maatschappij voor Tandheekunde het geval zijn, ik kan mij levendig voorstellen dat menig buitenstaander hier nog wel even vreemd van opkijkt. Misschien is het mij vergund ter toelichting hiervan een kleine zijsprong te maken.

De buitenstaander, daar versta ik niet alleen onder het groote publiek, the man in the street, maar ook wel degelijk het intellectueele deel onzer bevolking, ambtenaren, journalisten, onderwijzensmenschen, ja zelfs de medische wereld, al haast ik mij direct erbij te voegen dat het aantal van hen wier inzicht en begrijpen en dientengevolge wier appreciatie van de tandheekunde en het werken en streven van hare beoefenaren

dieper en dus juister is, steeds grooter en grooter wordt. Maar de stemmen van de buitenstaanders die ik bedoel worden nog maar al te veel gehoord, in courant en tijdschrift en vergadering, ja zelfs in 's lands vergaderzaal mochten wij, nog niet zoo lang geleden, dienomtrent maar al te droeve klanken beluisteren.

Zij zien in den tandarts nog maar al te veel den man wien vrijwel elk altruïsme vreemd is, wiens spreken en doen voornamelijk worden beheerscht door motieven van eigen belang en die er op uit is onder schoonschijnende leugen zijn zucht naar stoffelijk gewin en voordeel te verbergen. En waar onze Maatschappij voor Tandheekunde zoo dikwijls verplicht is bij het geven van advies en voorlichting wanneer er sprake is van het nemen van maatregelen op sociaal gebied waarbij er tandheekunde zijdelings of direct is betrokken, te wijzen op de groote beteekenis ervan voor de gezondheid en welvaart van het volk, daar halen zij, ironisch glimlachend, de schouders op en in plaats van onze op wetenschappelijke onderzoekingen en op statistieken gebaseerde overtuiging te weerlggen ('t geen hen natuurlijk niet mogelijk is) werken zij liever met verdachtmakingen en beledigingen om ons te bestrijden.

Ja, voor dergelijke „buitenstaanders” zal de vanzelfsprekendheid der keuze van het onderdeel „mondhygiëne” ter behandeling in een Congres wel uiterst vreemd en onbegrijpelijk zijn.

Toch, ik herhaal het, voor ons lag ze voor de hand en paste volkomen in het kader der moderne opvattingen, zooals ze bewust zijn geworden en leven in het meerendeel der tegenwoordige tandartsen. Trouwens, zijn wij daarmee niet geheel parallel gegaan met de inzichten en stroomingen die, vooral in de tweede helft der vorige eeuw in de groote maatschappij zijn opgekomen en die thans krachtiger leven dan ooit te voren.

Ook daar op alle gebieden der menschelijke samenleving, op dat der wetenschap, der kunst, der staatkunde, ja ook in handel en nijverheid richt de belangstelling zich meer en meer op de gemeenschap. Niet het voordeel, de ontwikkeling, het welzijn van den enkeling, maar het „grootste goed voor 't grootste aantal,” de vooruitgang, het geluk der menschheid als geheel.

Dienen, service, is het wachtwoord geworden van den modernen tijd en het streven is om een harmonisch verband te vinden tusschen het individueel belang en de gezamenlijke belangen der individuen, het algemeen belang.

Ik weet wel nog een lange, moeizame weg zal afgelegd moe-

ten worden vóór dat „dienst-ideaal” zal zijn bereikt, waarin elk individu zich bewust zal zijn van zijn plicht de gemeenschap onbaatzuchtig en met volkomen toewijding te dienen. Doch vast staat het bij mij dat wij ons bevinden op den goeden weg en dat meer en meer de gedachte veld wint en doordringt dat ieders werkkring niet slechts is een persoonlijke bron van inkomsten, doch in de eerste plaats een middel om de gemeenschap te dienen.

Ook in de tandheelkundige wereld wordt dat gevoeld en de bewijzen hiervoor liggen in de vakliteratuur van alle landen voor het grijpen.

Doch om hiertoe te komen was een ingrijpende verandering noodig in de zienswijze op de beteekenis van ons vak niet alleen bij leeken maar ook bij de tandartsen zelf.

Het is nog niet zoo heel lang geleden dat men met recht kon zeggen dat tandheelkundige hulp een „luxe” was en dat de tandartsen, zooals een onzer collega's het heeft uitgedrukt, behoorden tot de hofhouding der zéér welgestelden.

Toen beschouwde men, ook in onze eigen kringen, ons vak nog gaarne als een in wezen technisch beroep, een hoogstaand handwerk, dat zich voornamelijk bezighield met reparerende en vervangende werkzaamheden in verband met verloren gegane of defecte gebitselementen. Doch nieuwe onderzoekingen werden gedaan, de schitterende arbeid van den grooten W. D. Miller deed de oogen opengaan, de Röntgenfoto openbaarde ons wat wij vóórdien slechts konden gissen, de bekende publicatie van Hunter in the Lancet van 1911 over Septic Dentistry, op zichzelf van zeer problematieke wetenschappelijke waarde, gaf den stoot tot een eíndelooze rij geschriften.

Zoo kwam de kentering en begon men in te zien dat de oude opvatting veel te eng was geweest.

Nu begon het besef door te dringen dat het einddoel der tandheelkundige werkzaamheden in principe heeland en genezend moet zijn en betrekking hebben op het herstellen van normale functie. Niet alleen van het kauwapparaat, het gebit, maar ook van de secundaire functie-stoornissen die het gevolg zijn van zieke of carieuze tanden als de primaire oorzaak. En terwijl er geen sprake is van vermindering van den nadruk die gelegd moet worden op het fundamenteele belang van het hoogste te willen bereiken wat het technische kunnen betreft, is het een niet te miskennen feit, dat de groote beteekenis van de verhouding van den toestand van het gebit en mond tot den

algemeenen gezondheidstoestand steeds meer en meer de aandacht is gaan trekken, eerst van de leden der tandheekkundige professie, doch ook van de medici en van het groote publiek.

Thans liggen de tijden gelukkig voor goed achter ons, waarin de tanden werden beschouwd alsof zij een op zich zelf staande positie innamen ten aanzien van de groep van organen en weefsels welke behooren tot het gebied der voedingskringloop van het menschelijk lichaam, toen men dacht dat zij mochten worden uitgetrokken, mechanisch verminkt, verloren gaan of beschadigd worden door ziekte zonder een pathologisch protest uit te lokken van de levenskrachten van het menschelijk organisme als geheel.

De resultaten van wetenschappelijk onderzoek, van klinische ervaring en waarneming zoowel in de tandheekkunde als in andere takken der geneeskunde, leerden ons dat, welke factoren de gezondheid der tanden en van de mondholte ook bedreigen, deze evenzeer een bedreiging zijn voor de gezondheid van het lichaam.

Zoo zijn wij van zelf een stap verder gegaan en heeft de leer van de prophylaxis, de voorbehoedende tandheekkunde, de genezende en herstellende gedachte reeds aangevuld.

Hand in hand met deze ontwikkeling in de opvattingen ging de drang naar het zoeken en vinden van middelen om de tandziekten en hare gevolgen te bestrijden en zoo mogelijk te voorkomen. Wij voelden onze verantwoordelijkheid ten opzichte der lijdende menschheid groeien, maar ook zwaarder en zwaarder worden.

Het is nog slechts een tiental jaren geleden dat ik in een onzer wetenschappelijke vereenigingen eene lezing hield over: „Mond- en tandhygiëne”, waarin ik o.a. zeide: „laten wij er „voor uitkomen dat wij schromelijk tekort zijn geschoten in „alles wat samenhangt met de kwestie van voorkomen van „septische toestanden in de mondholte, van prophylaxis.

„Tot dusver hebben wij het in hoofdzaak gezocht in geregelde inspectie en behandeling van het gebit, die, hoe goed en „noodzakelijk ze op zich zelf en in de tegenwoordige omstandigheden ook mogen zijn, toch altijd zullen blijven een uiterst „onvolkomen, ja welhaast waardeloos systeem, om deze volksziekte uit te roeien.

„Het is, zooals Pickerill het ongeveer uitdrukt, alsof een „leger van straatjongens bezig was een glazen huis voortdurend met steenen te bombardeeren en de eigenaars, in-

„plaats van de veroorzakers der overlast aan te vallen en weg
„te jagen, een groot aantal werklui bezigden om al maar door
„de aangerichte schade te herstellen.”

Wij zijn die werklieden, die glazenmakers, doch wanneer wij onze verantwoordelijkheid om onze taak goed begrijpen dan moeten wij ernaar trachten de eigenaars, d.i. het groote publiek, d.i. de gemeenschap te leeren en te overtuigen van de noodzakelijkheid andere, meer doeltreffende maatregelen te nemen.

„En hoe men 't ook wendt of keert, er is slechts één rati-
„oneele wijze om deze ziekten in 't groot te bestrijden, n.l.
„door vergrooting van het weerstandsvermogen der individuen
„ertegen, en tegelijk door het wegnemen of onschadelijk maken
„van alles wat de ziekte kan veroorzaken of bevorderen.”

Veel is er in de korte tijd sinds ik dat neerschreef en nu gewerkt en gedacht en gedaan, maar nog ontzaglijk veel blijft er te doen over.

Een blik op de onderwerpen welke de sprekers op dit Congres zullen behandelen leert om reeds in welke richtingen er wordt gezocht.

Naast de wetenschappelijke onderzoekingen en de conclusies die daarvan het gevolg kunnen zijn, is een groote plaats ingeruimd aan het bespreken van maatregelen van socialen en organisatorischen aard en, bij de huidige stand onzer wetenschap en gezien de ontzaglijke uitgebreidheid van de kwaal die wij hebben te bestrijden, spelen dezen ook wel de allergrootste rol. En dat vooral de school daarbij een onmisbare hulp is en een belangrijke taak heeft te vervullen, er is wel niemand onder ons die daarvan niet overtuigd is.

Is men ons, wat betreft het nemen van sociale maatregelen in vele andere landen vooruit, ook wij kunnen, gelukkig, getuigen dat we ook in ons land op den goeden weg zijn.

Tandheelkundige hulp in ziekenfondsen, in leger en vloot, in groote bedrijven en, last not least, de school-tandverzorging breidt zich steeds meer en meer uit, dank zij, en ik zeg het met trots, de onvermoeide propaganda van ons, van de tandartsen. Waarlijk, hier is arbeid verricht vaak dwars tegen eigen belang in maar ten bate, in dienst der gemeenschap. Niet begrepen, niet erkend, zonder waardeering, aanmoediging, laat staan dank, zijn wij voortgegaan omdat wij ons gedragen voelden door de sterke overtuiging dat alleen zóó den strijd moest aangebonden worden tegen deze meest verspreide ziekte en hare verderfelijke gevolgen.

Schreef niet, nog slechts enkele jaren geleden een onzer

grootste dagbladen boven het berichtje waarin vermeld werd dat de gemeenten Amsterdam en den Haag een proef zouden nemen met de schooltandverzorging: „De nieuwste gemeentelijke dwaasheid.”

En zie thans hoe snel zich deze beweging uitbreidt, hoe steeds meer steden, groote en kleine, volgen en hoe verblijdend de resultaten zelfs in zoo'n korte spanne tijds reeds zijn. Zoo zal het opgroeiende geslacht de waarde van tandverzorging en mondhygiëne leeren en, volwassen geworden, zal het middelen en maatregelen verlangen waardoor het ook dán in 't bezit zal blijven van een gaaf gebit, en gezonden mond.

Wij, tandartsen, staan gereed om daarin den weg te wijzen, dit Congres en de Tentoonstelling, die er aan is verbonden, zullen daarbij een steun van groote beteekenis zijn. Het Congres voor ons, want wij zullen er veel zien en hooren, veel leeren dat ons te stade zal komen bij onzen verderen arbeid. De Tentoonstelling voor het groote publiek, waar het in populairen vorm, de waarde der mondverzorging kan aanschouwen en kennis krijgt van de middelen en maatregelen die voor de hygiëne van den mond nuttig en noodig zijn.

Dames en Heeren. Ik heb beloofd niet te lang van stof te zijn en wil dus eindigen, al zijn er nog zaken die ik gaarne zou willen aanroeren.

Laat mij dan als slot van mijn rede slechts volstaan met den wensch uit te spreken, dat ons Congres in alle opzichten moge voldoen aan de hoop en verwachting die wij hebben gekoesterd toen wij tot het organiseeren ervan besloten. De voorbereidingscommissie heeft gdaan wat ze kon om zooveel in haar macht was, de factoren voor een welslagen te verzekeren. Voor een paar hoogst noodzakelijke factoren kon zij echter niet zorgen en toch is zij geen oogenblik bevreesd geweest dat hierin iets zou haperen. Dat is: bij onze wetenschappelijke besprekingen de geest die ons moet bezielen van onderlinge waardeering, van eerbied voor elke eerlijke overtuiging die ook bij de strengste kritiek niet behoeft, niet mag ontbreken en dat is: in de uren van ontspanning en verpoozing, en dit gaat ook de Dames aan, een stemming van blijmoedigheid en opgewektheid en vroolijkheid, ook al mocht er eens iets niet volmaakt naar Uw zin zijn, dat is dus per saldo het gevoel dat wij allen er toe kunnen bijdragen deze dagen te maken tot even nuttige als prettige dagen waarvan de herinnering nog lang zal blijven voortleven.

En hiermede open ik het Congres voor Mondhygiëne.